

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

Bruxelles, 11. listopada 2023.
(OR. en)

2022/0298(COD)

PE-CONS 48/23

SOC 552
EMPL 389
SAN 467
CODEC 1412

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: DIREKTIVA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni Direktive 2009/148/EZ o zaštiti radnika od rizika povezanih s izlaganjem azbestu na radu

DIREKTIVA (EU) 2023/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od...

o izmjeni Direktive 2009/148/EZ
o zaštiti radnika
od rizika povezanih s izlaganjem azbestu na radu

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 153. stavak 2. točku (b) u vezi s člankom 153. stavkom 1. točkom (a),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom³,

¹ SL C 100, 16.3.2023., str. 118.

² SL C 188, 30.5.2023., str. 70.

³ Stajalište Europskog parlamenta od 3. listopada 2023. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od

budući da:

- (1) Direktivom 2009/148/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹ nastoji se zaštititi radnike od rizika za njihovu sigurnost i zdravlje zbog izlaganja azbestu na radu. Dosljedna razina zaštite od rizika povezanih s izlaganjem azbestu na mjestu rada predviđena je u toj direktivi okvirom općih načela kako bi se državama članicama omogućilo da osiguraju dosljednu primjenu minimalnih zahtjeva. Cilj je tih minimalnih zahtjeva zaštititi radnike na razini Unije, a države članice mogu utvrditi strože odredbe.
- (2) Odredbe ove Direktive trebale bi se primjenjivati se ne dovodeći u pitanje odredbe Direktive 2004/37/EZ Europskog parlamenta i Vijeća² koje su povoljnije za radnike u pogledu zdravlja i sigurnosti na radu.

¹ Direktiva 2009/148/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o zaštiti radnika od rizika povezanih s izlaganjem azbestu na radu (SL L 330, 16.12.2009., str. 28.).

² Direktiva 2004/37/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti karcinogenim, mutagenim ili reproduktivno toksičnim tvarima na radu (šesta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive Vijeća 89/391/EEZ) (SL L 158, 30.4.2004., str. 50.).

- (3) Azbest je izrazito opasna karcinogena tvar koja i dalje utječe na razne gospodarske sektore, kao što su obnova zgrada, rudarstvo i vađenje, gospodarenje otpadom i gašenje požara, u kojima je rizik od izlaganja radnika visok. Azbest je razvrstan kao karcinogen kategorije 1.A na temelju Priloga VI., dijela 3. Uredbe (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća¹. Prema europskoj statistici profesionalnih bolesti, on je daleko najčešći uzrok raka povezanog s radom te je potvrđeno da se čak 78 % slučajeva raka povezanog s radom u državama članicama može povezati s izlaganjem azbestu. Kad ih se udahne, azbestna vlakna u zraku mogu dovesti do teških bolesti kao što su mezoteliom i rak pluća, a od trenutka izlaganja može proći prosječno 30 godina prije pojave prvih znakova bolesti, koja u konačnici dovodi do smrtnih slučajeva povezanih s radom. Ova se Direktiva stoga primjenjuje na sve aktivnosti, uključujući građevinske radove, radove obnove i rušenja, gospodarenje otpadom, rudarstvo i gašenje požara, tijekom kojih su radnici izloženi ili bi tijekom svojeg rada mogli biti izloženi prašini iz azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest.

¹ Uredba (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006 (SL L 353, 31.12.2008., str. 1.).

- (4) U skladu s pristupom „zdravlje u svim politikama”, zaštita zdravlja radnika od izlaganja azbestu ima međusektorsku dimenziju i relevantna je za brojne politike i aktivnosti Unije, posebno u području okoliša, u kojima djelovanje Unije treba, među ostalim, doprinijeti zaštiti zdravlja ljudi. Unija također ima važnu ulogu na međunarodnoj razini u pružanju primjera u pogledu sprečavanja bolesti povezanih s azbestom te u suradnji s drugim međunarodnim organizacijama i trećim zemljama kako bi se postigla globalna zabrana azbesta. Osim toga, ova se Direktiva primjenjuje u sinergiji s drugim inicijativama Unije.

- (5) Postoje vrste izlaganja azbestu koje ne proizlaze iz aktivnog rukovanja azbestom. Takve vrste izlaganja uključuju pasivno izlaganje, kod kojeg su radnici koji rade u blizini osobe koja radi sa materijalima koji sadržavaju azbest ili u prostorima u kojima se materijali koji sadržavaju azbest raspadaju u strukturi zgrade izloženi azbestu, i sekundarno izlaganje, kod koje su osobe izložene azbestnim vlaknima koje su osobe koje su na radnome mjestu izložene azbestu donijele kući, većinom u odjeći ili kosi. I pasivno i sekundarno izlaganje može znatno utjecati na zdravlje. Iako su u Uniji zabranjeni svi oblici azbesta, azbest je i dalje prisutan u nekim objektima, posebno zgradama sagrađenima prije zabrane, što može dovesti do izlaganja na radnome mjestu i izlaganje izvan radnog mjesta ako se materijal koji sadržava azbest u zgradi poremeti ili oštetiti. Stoga ostaje nužno izbjegavati izlaganje azbestu u svakom obliku. U pogledu pasivnog izlaganja radnika azbestu, Direktivom Vijeća 89/391/EEZ¹ i Direktivom 2009/148/EZ od poslodavaca se zahtijeva da raspolažu procjenom svih rizika za zdravlje i sigurnost radnika na radu koja će se izraditi utvrđivanjem potencijalnih opasnosti, uključujući one koje proizlaze iz pasivnog izlaganja azbestu, te da uspostave potrebne preventivne i zaštitne mjere za zaštitu sigurnosti i zdravlja radnika, pri čemu je načelo izbjegavanja rizika uvijek osnova za sve mjere koje se trebaju provesti. U pogledu sekundarnog izlaganja azbestu ili materijalima koji sadržava ju azbest, zahtjevi u pogledu sigurnosti i zdravlja na radu predviđeni ovom Direktivom važno su sredstvo za izbjegavanje takvog izlaganja.

¹ Direktiva Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu (SL L 183, 29.6.1989., str. 1.).

- (6) Žene su posebno ugrožene od određenih vrsta izlaganja azbestu, uključujući sekundarno izlaganje. Raspodjela aktivnosti na radnome mjestu po spolu predstavlja čimbenik rizika za praćenje, dijagnozu, liječenje i prepoznavanje bolesti povezanih s azbestom. Stoga je od presudne važnosti uzeti u obzir rodno uvjetovane razlike u izlaganju azbestu i zdravstvene komplikacije nakon takvog izlaganja kako bi se bolje spriječile i otkrile bolesti uzrokovane takvim izlaganjem.
- (7) Uslijed najnovijih znanstvenih i tehnoloških postignuća u tom području ima prostora za poboljšanje zaštite radnika izloženih azbestu, a time i za smanjenje vjerojatnosti da će ti izloženi radnici oboljeti od bolesti povezanih s azbestom. Budući da je azbest karcinogen bez utvrđenog praga, znanstveno nije moguće utvrditi razinu ispod kojih izlaganje ne bi štetno utjecalo na zdravlje. Umjesto toga može se utvrditi odnos izlaganja i rizika, čime se olakšava utvrđivanje granične vrijednosti izlaganja na mjestu rada („granična vrijednost“) jer se uzima u obzir prihvatljiva razina prekomjernog rizika. Stoga bi trebalo revidirati graničnu vrijednost i metodologiju mjerenja azbesta kako bi se snižavanjem razina izlaganja povećala zaštita radnika od bolesti na radu povezanih s azbestom.

- (8) Odstupanje od pojedinih odredaba Direktive 2009/148/EZ u pogledu povremenog izlaganja i izlaganja niskog intenziteta predviđeno tom direktivom ne bi se trebalo primjenjivati na karcinogene bez utvrđenog praga, kao što je azbest, u pogledu zahtjeva koji se odnose na evidentiranje izlaganja i medicinski nadzor radnika iz te direktive.
- (9) Europskim planom za borbu protiv raka, koji je predstavljen u Komunikaciji Komisije od 3. veljače 2021., podržava se potreba za djelovanjem u području zaštite radnika od karcinogenih tvari. Poboljšana zaštita radnika izloženih azbestu bit će važna i u kontekstu zelene tranzicije i provedbe europskog zelenog plana, posebno uključujući val obnove za Europu, pokrenut Komunikacijom Komisije od 14. listopada 2020. U preporukama građana u okviru Konferencije o budućnosti Europe, koja je trajala od travnja 2021. do svibnja 2022., naglašena je važnost pravednih radnih uvjeta, posebno u kontekstu revizije Direktive 2009/148/EZ.

- (10) U okviru vala obnove za Europu, čiji je cilj dekarbonizacija zgrada, borba protiv energetske siromaštva i jačanje suvereniteta Unije s pomoću energetske učinkovitosti, ključno je da sigurno odstranjivanje i odlaganje materijala koji sadržavaju azbest bude prioritet jer popravak, održavanje, inkapsulacija ili pakiranje mogu dovesti do odgode odstranjivanja, što pak može produljiti rizike od izlaganja radnika. Stoga bi poslodavci pri procjeni toga uključuje li neka aktivnost rizik od izlaganja azbestu ili materijalu koji sadržava azbest ili je vjerojatno da će uključivati takav rizik, trebali razmotriti potpuno odstranjivanje azbesta kao najpoželjnije rješenje u odnosu na svaku drugu aktivnost rukovanja kad god je to izvedivo i korisno za zaštitu radnika. Osim toga, hitno je potrebno osposobiti radnike koji su izloženi ili će vjerojatno biti izloženi azbestu. Kako bi se omogućili minimalni uvjeti za osposobljavanja visoke kvalitete, u prilogu Direktivi 2009/148/EZ trebalo bi utvrditi minimalne zahtjeve u pogledu osposobljavanja, među ostalim konkretne zahtjeve za radnike u specijaliziranim poduzećima za odstranjivanje azbesta.
- (11) Obvezujuća granična vrijednost za azbest, koja se ne smije prekoračiti, važna je sastavnica općih mjera za zaštitu radnika utvrđenih Direktivom 2009/148/EZ uz odgovarajuće mjere upravljanja rizikom i osiguravanje odgovarajuće opreme za zaštitu organa za disanje i druge osobne zaštitne opreme.

- (12) Graničnu vrijednost za azbest utvrđenu u Direktivi 2009/148/EZ trebalo bi revidirati uzimajući u obzir ocjene Komisije te najnovije znanstvene dokaze i tehničke podatke. Potrebne su pojačane preventivne i zaštitne mjere radi provedbe te revidirane granične vrijednosti u svim državama članicama.
- (13) U ovoj Direktivi trebalo bi utvrditi revidiranu graničnu vrijednost s obzirom na raspoložive informacije, uključujući najnovije znanstvene dokaze o učinku na zdravlje i tehničke podatke, na temelju iscrpne procjene socioekonomskog utjecaja i dostupnosti protokola i tehnika za mjerenje izlaganja na mjestu radnom mjestu. Te bi se informacije trebale temeljiti na mišljenjima Odbora za procjenu rizika Europske agencije za kemikalije (ECHA) osnovanog Uredbom (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća¹ i na mišljenjima Savjetodavnog odbora za sigurnost i zdravlje na radu osnovanog Odlukom Vijeća od 22. srpnja 2003.²

¹ Uredba (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (SL L 396, 30.12.2006., str. 1.).

² Odluka Vijeća od 22. srpnja 2003. o osnivanju Savjetodavnog odbora za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu (SL C 218, 13.9.2003., str. 1.).

- (14) Trenutačno dostupne tehnologije za mjerenje azbestnih vlakana ne omogućuju mjerenje pri vrlo niskim koncentracijama kada se broje tanka vlakna. Kako bi se osigurala visoka razina zaštite zdravlja radnika uz propisno razmatranje izvedivosti mjerenja, pri primjeni takvih tehnologija trebalo bi stoga odlučiti hoće li se brojiti tanka vlakna ili primijeniti niske granične vrijednosti koncentracije. Neke države članice odlučile su se za nižu graničnu vrijednost bez brojenja tanjih vlakana, dok su se druge odlučile za višu graničnu vrijednost i brojenje tankih vlakana. Kako bi se zajamčio uravnotežen pristup, trebalo bi utvrditi različite granične vrijednosti, ovisno o veličini vlakna uzetoj u obzir za potrebu mjerenja azbestnih vlakana u zraku, odnosno vlakna širine između 0,2 i 3 mikrometra kao i, od trenutka tehnološkog prijelaza na elektronsku mikroskopiju, vlakana širine manje od 0,2 mikrometra..
- (15) Uzimajući u obzir relevantno znanstveno stručno znanje i uravnotežen pristup kojim se istodobno osigurava odgovarajuća zaštita radnika na razini Unije, trebalo bi utvrditi revidirane granične vrijednosti, koje bi, ovisno o metodi brojenja vlakana koja se primjenjuje u pojedinoj državi članici, trebale iznositi 0,002 vlakna po cm^3 , pri brojenju vlakana širine između 0,2 i 3 mikrometra, ili 0,01 vlakna po cm^3 , pri brojenju vlakana širine manje od 0,2 mikrometra, kao osmosatni vremenski ponderirani prosjek.

- (16) Komisija je provela savjetovanje u dvije faze sa socijalnim partnerima na razini Unije u skladu s člankom 154. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Obratila se i Savjetodavnom odboru za sigurnost i zdravlje na radu, koji je donio mišljenje u kojem se navode informacije za uspješno uvođenje revidiranih opcija graničnih vrijednosti. Europski parlament donio je 20. listopada 2021. rezoluciju¹ u kojoj poziva na donošenje prijedloga za ažuriranje Direktive 2009/148/EZ kako bi se ojačale mjere Unije za zaštitu radnika od prijetnje azbesta.
- (17) Iako optička mikroskopija ne omogućuje brojenje najmanjih vlakana koja su štetna za zdravlje, ona je trenutačno najraširenija metoda koja se primjenjuje za redovito mjerenje koncentracije azbesta. Budući da se granična vrijednost od 0,01 vlakna/cm³ može izmjeriti fazno kontrastnom mikroskopijom, za uvođenje te granične vrijednosti nije potrebno prijelazno razdoblje. U skladu s mišljenjem Savjetodavnog odbora za sigurnost i zdravlje na radu, trebalo bi upotrebljavati suvremeniju i precizniju metodu koja se temelji na elektronskoj mikroskopiji ili bilo kojoj drugoj metodi koja daje jednakovrijedne ili točnije rezultate, te ujedno uzeti u obzir potrebu za odgovarajućim razdobljem tehničke prilagodbe i većom dosljednošću među različitim metodologijama koje se trenutačno primjenjuju na razini Unije. Kako bi se omogućilo dovoljno vremena za ispunjavanje novih zahtjeva povezanih s mjerenjem azbestnih vlakana razdoblje prenošenja trebalo bi biti šest godina. Komisija je u dobrom položaju da podrži države članice i olakša im zamjenu metodologije, posebno izradom smjernica.

¹ Rezolucija Europskog parlamenta od 20. listopada 2021. s preporukama Komisiji o zaštiti radnika od azbesta (SL C 184, 5.5.2022., str. 45.).

- (18) Mjerenje azbestnih vlakana u zraku analitičkim metodama koje se temelje na elektronskoj mikroskopiji predstavljalo bi znatno poboljšanje u pogledu praćenja azbesta jer će omogućiti brojenje tanjih vlakana. Prijelaz na elektronske mikroskope, ili na bilo koju drugu metodu koja daje ekvivalentne ili točnije rezultate, mogao bi dovesti do utvrđivanja znatno većeg broja vlakana od onih koji se mogu otkriti s pomoću fazne kontrastne mikroskopije. Državama članicama i poslodavcima potrebno je vrijeme da steknu iskustvo u brojenju vlakana pomoću elektronske mikroskopije, da provedu poboljšane preventivne mjere i prikupe nove podatke o izlaganju koji proizlaze iz kombinirane primjene granične vrijednosti i metode zasnovane na elektronskoj mikroskopiji. To će iskustvo biti važno kako bi se utro put za procjenu izvedivosti daljnjeg smanjenja graničnih vrijednosti.
- (19) Uzimanje uzoraka azbesta trebalo bi odgovarati osobnom izlaganju radnika azbestu. Zbog toga bi trebalo uzimati uzorke u redovitim vremenskim razmacima tijekom određenih operativnih faza u reprezentativnim i realističnim situacijama u kojima su radnici izloženi azbestnoj prašini.
- (20) Uzimajući u obzir zahtjeve koji se odnose na smanjenje izlaganja utvrđene u Direktivi 2009/148/EZ i Direktivi 2004/37/EZ, poslodavci bi trebali osigurati da se rizik povezan s izlaganjem radnika azbestu na radu svede na najmanju moguću mjeru, a u svakom slučaju na najnižu razinu koja je tehnički moguća.

- (21) Potrebne su posebne mjere kontrole i mjere opreza, među ostalim upotrebom najsuvremenije tehnologije, za radnike koji su izloženi ili bi mogli biti izloženi azbestu radi smanjenja koncentracije azbestnih vlakana u zraku na tehnički najnižu moguću razinu ispod granične vrijednosti, putem mjera kao što su usisavanje prašine na izvoru te čišćenje i održavanje prostora. Za rad u zatvorenom prostoru potrebne su posebne mjere za zaštitu radnika, kao što su odstranjivanje prašine, opskrba svježim zrakom i upotreba filtara HEPA. Podvrgavanje radnika postupku dekontaminacije i povezano povećanje zahtjeva u pogledu osposobljavanja važni su elementi znatnog doprinosa smanjenju rizika povezanih s takvim izlaganjem.
- (22) Važne su preventivne mjere za zaštitu zdravlja radnika izloženih azbestu i predviđene obveze država članica u pogledu nadzora njihova zdravlja, posebno nastavak zdravstvenog nadzora nakon prestanka izlaganja. Prilog I. Direktivi 2009/148/EZ, koji se odnosi na zdravstveni nadzor radnika, trebalo bi ažurirati s obzirom na postojeća saznanja o bolestima koje mogu biti uzrokovane izlaganjem azbestu. Važno je da se Prilog I. redovito revidira kako bi odražavao razvoj znanstvenih spoznaja.
- (23) Sustav obavješćivanja važan je kako bi se nadležnim tijelima država članica omogućio nadzor nad radovima tijekom kojih bi moglo doći do remećenja azbesta te omogućiti, prema potrebi, intervenciju nadležnih tijela kako bi se osigurala zaštita uključenih radnika.

- (24) Poslodavci bi trebali poduzeti sve potrebne korake kako bi na temelju informacija dobivenih od vlasnikâ prostora, ali i drugih izvora informacija, uključujući relevantne registre, utvrdili jesu li prisutni materijali koji bi mogli sadržavati azbest. Ako takve informacije nisu dostupne, poslodavac bi trebao osigurati da kvalificirani subjekt u skladu s nacionalnim pravom i praksom provede ispitivanje prisutnosti materijala koji sadržavaju azbest te bi trebao dobiti rezultate takvog ispitivanja prije početka rada. Na temelju primljenih informacija poslodavac bi prije početka svakog projekta odstranjivanja azbesta, ili prije svakog rušenja, održavanja ili obnove, trebao zabilježiti informacije koje se odnose na prisutnost ili pretpostavljenu prisutnost azbesta u zgradama, brodovima, zrakoplovima ili drugim instalacijama izgrađenima prije stupanja na snagu zabrane azbesta u državi članici. Važno je da poslodavci te informacije priopće radnicima koji bi mogli biti izloženi azbestu kao posljedica rada s njime, održavanja ili drugih aktivnosti. Identifikacija materijala koji sadržavaju azbest ne bi trebala osloboditi poslodavca obveze provođenja procjene rizika kako je predviđeno ovom Direktivom.

- (25) Direktivu 2009/148/EZ trebalo bi redovito ažurirati kako bi se uzelo u obzir najnovija znanstvena i tehnološka postignuća. Sva takva ažuriranja trebala bi uzeti u obzir procjenu različitih vrsta azbestnih vlakana i njihovih štetnih utjecaja na zdravlje. U kontekstu sljedeće evaluacije na temelju članka 22. te Direktive Komisija bi trebala procijeniti postoji li potreba za proširenjem područja primjene te Direktive, a posebno na erionit, riebakit, vinčit, rihterit i fluoroedenit, te postoji li potreba za dodatnim mjerama kako bi se osigurala zaštita od sekundarnog izlaganja azbestu na radnome mjestu. Komisija bi trebala podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kojem navodi rezultate svoje procjene nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima. Izvješće bi, prema potrebi, trebalo biti popraćeno zakonodavnim prijedlogom za odgovarajuću izmjenu Direktive 2009/148/EZ.
- (26) Postoji potreba da se poslodavcima, osobito malim i srednjim poduzećima, pruži dostatna i ciljana tehnička potpora pri provedbi ove Direktive.
- (27) Prije obavljanja radova rušenja ili odstranjivanja azbesta poduzeća bi od nadležnih tijela trebala dobiti dozvole koje se mogu obnoviti u skladu s nacionalnim pravom i praksom.

- (28) Vatrogascima i osoblju hitnih službi prijeti opasnost od izlaganja azbestu tijekom rada. Stoga je važno da poslodavci tih radnika procijene, u skladu s ovom Direktivom, rizik od izlaganja radnika azbestu i da poduzmu potrebne mjere za zaštitu sigurnosti i zdravlja tih radnika. Kako bi se poslodavcima pružila potpora u poduzimanju takvih mjera, važno je da Komisija izradi smjernice kojima se uzimaju u obzir posebnosti aktivnosti tih radnika i informacije o rizicima njihovog izlaganja. Takve smjernice trebale bi se temeljiti na najboljim praksama dostupnima u državama članicama i na savjetovanju s relevantnim dionicima. U tu bi svrhu trebalo uspostaviti sustavnu razmjenu najboljih praksi među državama članicama.
- (29) Važno je da Komisija u suradnji s Savjetodavnim odborom za sigurnost i zdravlje na radu izradi i izda smjernice najkasnije dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive kako bi se olakšala provedba ove Direktive. Te bi smjernice prema potrebi trebale uključivati rješenja za pojedine sektore. Takve bi smjernice trebale uključivati i smjernice za poslodavce o tome kako, pri procjeni rizika od izlaganja azbestu ili materijalima koji sadržavaju azbest, prednost dati odstranjivanju azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest pred drugim oblicima rukovanja azbestom.. Te bi smjernice, prema potrebi, trebalo preispitati svakih pet godina, posebno s obzirom na tehnološki i znanstveni napredak u području tehnologije identifikacije, mjerenja azbesta i upozoravanja na njega.

- (30) Osim što izaziva patnju ukrajinskog naroda, ruska ratna agresija na Ukrajinu nanosi znatnu štetu infrastrukturi, stambenim objektima i općenito izgrađenom okolišu. S obzirom na to da je Ukrajina zabranila upotrebu azbesta tek 2017., predstojeća obnova zemlje uključuje znatan rizik za radnike, posebno one koji rade s ruševinama. Stoga je važno da poslodavci Unije pri provedbi aktivnosti ponovne izgradnje u trećim zemljama na odgovarajući način uzmu u obzir rizike izlaganja radnika azbestu.
- (31) S obzirom na predstojeće povećanje toplinske obnove zgrada nužno je podržati istraživanje i razvoj kako bi se osigurala najveća moguća razina zaštite radnika koji su izloženi azbestu ili koji bi mogli biti izloženi azbestu.
- (32) S obzirom na to da cilj ove Direktive, odnosno zaštitu radnika od rizika za njihovu zdravlje i sigurnost koji se pojavljuju ili bi se mogli pojaviti zbog izlaganja azbestu na radu, uključujući sprečavanje takvih rizika, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka ove Direktive on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

(33) Direktivu 2009/148/EZ trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.
Izmjene Direktive 2009/148/EZ

Direktiva 2009/148/EZ mijenja se kako slijedi:

1. u članku 1. stavku 1. dodaje se sljedeći podstavak:

„Odredbe Direktive 2004/37/EZ Europskog parlamenta i Vijeća* primjenjuju se uvijek kada su povoljnije u pogledu zaštite zdravlja i sigurnosti radnika na radu.

* Direktiva 2004/37/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti karcinogenim, mutagenim ili reproduktivno toksičnim tvarima na radu (šesta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive Vijeća 89/391/EEZ) (SL L 158, 30.4.2004., str. 50.).”;

2. članak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„*Članak 2.*

Za potrebe ove Direktive ‚azbest‘ znači sljedeći vlaknasti silikati koji su razvrstani kao karcinogeni kategorije 1.A u skladu s Prilogom VI., dijelom 3. Uredbe (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća*:

- (a) azbest aktinolit, CAS br.** 77536-66-4;
- (b) azbest amozit (grinerit), CAS br. 12172-73-5;

- (c) azbest antofilit, CAS 77536-67-5;
- (d) azbest krizotil, CAS br. 12001-29-5;
- (e) azbest krokidolit, CAS br. 12001-28-4;
- (f) azbest tremolit, CAS br. 77536-68-6.

* Uredba (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006 (SL L 353, 31.12.2008., str. 1.).

** Broj iz CAS registra.”;

3. članak 3. mijenja se kako slijedi:

- (a) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. U slučaju bilo kakve aktivnosti kod koje je vjerojatan rizik izlaganju prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest taj se rizik procjenjuje tako da se utvrdi priroda i stupanj izlaganja radnika prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koji sadržava azbest te da se prednost da odstranjivanju azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest pred svim drugim oblicima rukovanja azbestom.”;

(b) u stavku 3. uvodni dio zamjenjuje se sljedećim:

„3. Pod uvjetom da je izlaganje radnika povremeno i niskog intenziteta, te ako je iz rezultata procjene rizika iz stavka 2. jasno da neće biti prekoračena relevantna granična vrijednost kako je utvrđena u članku 8. u zraku radnog prostora, države članice mogu odstupiti od članka 4. kada poslovi uključuju:”;

4. u članku 4. stavku 3. drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Obavijest uključuje najmanje kratki opis:

- (a) lokacije radilišta i, prema potrebi, konkretnih prostora u kojima će se obavljati radovi;
- (b) vrste i količina azbesta koji se upotrebljava ili kojim se rukuje;
- (c) uključenih aktivnosti i postupaka, među ostalim u pogledu zaštite i dekontaminacije radnika, odlaganja otpada i, prema potrebi, izmjene zraka tijekom rada u zatvorenom prostoru;
- (d) broja uključenih radnika, popisa radnika koji će vjerojatno biti raspoređeni na predmetnu lokaciju i pojedinačne potvrde radnika o osposobljavanju te datuma posljednje procjene zdravlja radnika na temelju članka 18.;

- (e) datuma početka radova i njihovo trajanje;
- (f) mjera koje se poduzimaju, uključujući pregled opreme koja se koristi za ograničavanje izlaganja radnika azbestu.

Države članice osiguravaju da nadležna tijela u skladu s nacionalnim pravom čuvaju informacije iz drugog podstavka točke (d) samo onoliko dugo koliko je potrebno kako bi se osiguralo da radnici koji obavljaju poslove povezane s azbestom budu primjereno osposobljeni, uzimajući u obzir dugoročne učinke azbesta na zdravlje radnika.”;

5. članak 6. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 6.

Pri izvođenju svih aktivnosti iz članka 3. stavka 1. izlaganje radnika prašini azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest na radom mjestu mora se smanjiti na najmanju moguću mjeru, a u svakom slučaju na najnižu razinu koja je tehnički moguća ispod relevantne granične vrijednosti kako su utvrđene u članku 8., posebno sljedećim mjerama:

- (a) broj radnika koji su izloženi ili bi mogli biti izloženi prašini azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest ograničava se na najmanji mogući broj;

- (b) radni postupci planiraju se tako da pri njima ne nastaje prašina azbesta, a ako to nije moguće, da se izbjegne oslobađanje prašine azbesta u zrak poduzimanjem mjera kao što su:
 - i. odstranjivanje prašine azbesta;
 - ii. usisavanje prašine azbesta na izvoru;
 - iii. kontinuirana sedimentacija azbestnih vlakana raspršenih u zraku;
- (ba) radnici prolaze odgovarajući postupak dekontaminacije;
- (bb) za radove koji se obavljaju u zatvorenom prostoru osigurava se odgovarajuća zaštita;
- (c) svi prostori i oprema uključeni u obradu azbesta takvi su da je moguće njihovo redovito i učinkovito čišćenje i održavanje te se oni redovito čistite i održavaju;
- (d) azbest ili materijali koji sadržavaju azbest i stvaraju prašinu skladište se i prevoze u odgovarajuće zapečaćenoj ambalaži;

- (e) otpad, osim otpada koji proizlazi iz aktivnosti rudarenja, prikuplja se i u najkraćem mogućem roku odstranjuje s radnog mjesta u odgovarajuće zapečaćenoj ambalaži s oznakama koje navode da sadržavaju azbest te se zatim s njime postupa u skladu s Direktivom 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća*.

* Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.).”;

6. članak 7. mijenja se kako slijedi:

- (a) stavci 1. i 2. zamjenjuju se sljedećim:

- „1. Ovisno o rezultatima početne procjene rizika te radi osiguranja poštivanja relevantne granične vrijednosti kako su utvrđene u članku 8., mjerenje azbestnih vlakana u zraku na radnome mjestu obavlja se redovitim vremenskim razmacima tijekom određenih operativnih faza obavlja.
2. Uzimanje uzoraka odgovara osobnom izlaganju radnika prašini azbesta ili materijala koje sadržavaju azbest.”;

- (b) stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

- „5. Trajanje uzimanja uzoraka takvo je da je moguće utvrditi reprezentativno izlaganje za referentno razdoblje od osam sati (jedna smjena) mjerenjima ili s pomoću vremenski ponderiranih izračuna.”;

(c) stavak 6. zamjenjuje se sljedećim:

„6. „Brojenje vlakana obavlja se s pomoću elektronske mikroskopije ili s pomoću bilo kakve alternativne metode koja daje jednakovrijedne ili preciznije rezultate.”;

(d) dodaje se sljedeći stavak:

„7. Za potrebu mjerenja azbestnih vlakana u zraku, kako je navedeno u stavku 1., uzimaju se u obzir samo vlakna s dužinom većom od 5 mikrometara, širinom manjim od 3 mikrometra i s odnosom dužina/širina većim od 3:1.

Neovisno o prvom podstavku, vlakna sa širinom manjim od 0,2 mikrometra uzimaju se u obzir za potrebe članka 8. stavka 2. točke (a) od ... [šest godina nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive o izmjeni].”;

7. članak 8. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 8.

1. Do ... [jedan dan prije šest godina od datuma stupanja na snagu ove Direktive o izmjeni] poslodavci osiguravaju da nijedan radnik nije izložen koncentraciji azbesta u zraku većoj od 0,01 vlakna na cm³ kao osmosatni vremenski ponderirani prosjek.

2. Od ... [šest godina od datuma stupanja na snagu ove Direktive o izmjeni] poslodavci osiguravaju da nijedan radnik nije izložen koncentraciji azbesta u zraku većoj od:
 - (a) 0,01 vlakna po cm^3 kao osmosatni vremenski ponderirani prosjek u skladu s člankom 7. stavkom 7. drugim podstavkom; ili
 - (b) 0,002 vlakna po cm^3 kao osmosatni vremenski ponderirani prosjek.
 3. Države članice osiguravaju da poslodavci podliježu barem jednoj od graničnih vrijednosti iz stavka 2.”;
8. članak 10. mijenja se kako slijedi:
- (a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Ako je premašena relevantna granična vrijednost kako je utvrđena u članku 8. ili postoji razlog za vjerovanje da su materijali koji sadržavaju azbest, a koji nisu bili identificirani prije rada, bili poremećeni tako da je nastala prašina, rad se mora odmah prekinuti.

Rad se ne nastavlja na pogođenom području sve dok se ne poduzmu odgovarajuće mjere za zaštitu izloženih radnika.

”

Ako je premašena relevantna granična vrijednost kako je utvrđena u članku 8., utvrđuju se razlozi prekoračenja granične vrijednosti te se u najkraćem mogućem roku poduzimaju odgovarajuće mjere za poboljšanje stanja.”;

(b) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Ako se izlaganje ne može smanjiti na drugi način te ako je radi usklađenosti s graničnim vrijednostima potrebno nošenje osobne zaštitne opreme za disanje, to ne smije biti trajno i za svakog se radnika svodi na najmanju moguću mjeru. Tijekom razdoblja rada koji zahtijeva uporabu takve opreme potrebno je osigurati redovite stanke u skladu s fizičkim i klimatskim uvjetima, a, prema potrebi, u savjetovanju s radnicima i/ili njihovim predstavnicima u poduzeću ili objektu, u skladu s nacionalnim zakonima i praksom.”;

9. u članku 11. prvi stavak zamjenjuje se sljedećim:

„Prije početka radova na rušenju, održavanju ili obnovi prostora izgrađenih prije stupanja na snagu zabrane azbesta u državi članici, poslodavac poduzima sve potrebne korake za utvrđivanje prisutnosti materijala koji bi mogli sadržavati azbest, osobito prikupljanjem informacija od vlasnika prostora ili od drugih poslodavaca kao i iz drugih izvora, uključujući relevantne registre. Ako takve informacije nisu dostupne, poslodavac osigurava da kvalificirani subjekt u skladu s nacionalnim pravom i praksom ispita prisutnost materijala koji sadržavaju azbest te da dobije rezultate takvog ispitivanja prije početka rada. Na zahtjev i isključivo u svrhu poštovanja obveza utvrđenih u ovom stavku, poslodavac stavlja na raspolaganje drugom poslodavcu sve informacije dobivene u okviru takvog ispitivanja.”;

10. u članku 12. prvi stavak mijenja se kako slijedi:

(a) uvodni dio zamjenjuje se sljedećim:

„U slučaju određenih aktivnosti kao što su rušenje, odstranjivanje azbesta, popravci i održavanje pri kojima je moguće predvidjeti da će usprkos uporabi svih mogućih tehničkih preventivnih mjera za ograničavanje koncentracije azbesta u zraku biti prekoračena relevantna granična vrijednost kako je utvrđena u članku 8., poslodavac određuje mjere za osiguravanje zaštite radnika tijekom obavljanja takvih aktivnosti, a posebno sljedeće:”;

(b) točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) opremanje radnika odgovarajućom osobnom zaštitnom opremom, koju radnici trebaju nositi, kojom se mora propisno rukovati i koja mora biti, posebno u pogledu respiratora, pojedinačno prilagođena, uključujući putem provjera prikladnosti, u skladu s Direktivom Vijeća 89/656/EEZ*;

* Direktiva Vijeća 89/656/EEZ od 30. studenoga 1989. o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima za upotrebu osobne zaštitne opreme na radnom mjestu (treća pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) (SL L 393, 30.12.1989., str. 18.).”;

(c) točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) sprečavanje širenja prašine koja nastaje od azbesta ili materijala koji sadržava azbest izvan prostorije ili radilišta, a za radove koji se obavljaju u zatvorenom prostoru ograda mora biti nepropusna za zrak i pod mehaničkom ventilacijom.”;

11. u članku 13. stavku 2. drugom podstavku točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) se po završetku rušenja ili odstranjivanja azbesta u skladu s nacionalnim pravom i praksom provjerava da na radnome mjestu nema rizika povezanih s izlaganjem azbestu prije nastavka ostalih aktivnosti.”;

12. članak 14. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Sadržaj osposobljavanja mora biti lako razumljiv radnicima. Mora im se omogućiti da steknu potrebno znanje i vještine o prevenciji i zaštiti u skladu s nacionalnim pravom i praksom koji se primjenjuju u području u kojem se odvija rad.”;

(b) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Minimalni zahtjevi u vezi sa sadržajem, trajanjem i učestalosti osposobljavanja koje se pruža u skladu s ovim člankom te s dokumentacijom u vezi s tim osposobljavanjem navode se u Prilogu I.a.”;

13. članak 15. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 15.

1. Poduzeća koja namjeravaju vršiti radove rušenja ili odstranjivanja azbesta moraju od nadležnog tijela dobiti dozvolu prije početka radova. U tu svrhu dostavljaju tom nadležnom tijelu barem dokaz o sukladnosti s člankom 6. i potvrde u kojima je naznačen završetak osposobljavanja u skladu s člankom 14. i Prilogom I.a.

2. Države članice objavljuju popis poduzeća koja su dobila dozvolu na temelju stavka 1., u skladu s nacionalnim pravom i praksom.”;

14. u članku 18. stavak 1. briše se;

15. umeće se sljedeći članak:

„Članak 18.c

1. Komisija u kontekstu sljedeće evaluacije u skladu s člankom 22. procjenjuje postoji li potrebu za ažuriranjem popisa vlaknastih silikata utvrđenog u članku 2. s obzirom na znanstvene spoznaje, kao i za dodatnim mjerama za osiguranje zaštite od sekundarnog izlaganja azbestu na radu.
2. Nakon procjene iz stavka 1. i nakon savjetovanja s ACSH-om Komisija ocjenjuje je li prikladnost ili potrebno ažurirati popis vlaknastih silikata utvrđen u članku 2. Komisija posebno procjenjuje je li primjereno uključiti dodatne vlaknaste silikate kao što su erionit, ribekit, vinčit, rihterit i fluoroedenit u područje primjene ove Direktive te je li primjereno donijeti dodatne mjere kako bi se osigurala zaštita od sekundarnog izlaganja azbestu na radu. Komisija prema potrebi podnosi Europskom parlamentu i Vijeću zakonodavni prijedlog o tome.”;

16. članak 19. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. briše se;

(b) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Poslodavac unosi informacije o radnicima koji obavljaju aktivnosti iz članka 3. stavka 1. u evidenciju. U okviru tih informacija navode se vrsta i trajanje aktivnosti te stupanj izlaganja radnika. Liječnik i/ili tijelo odgovorno za zdravstveni nadzor mora imati pristup toj evidenciji. Radnici moraju imati pristup rezultatima iz evidencije koji se odnose na njih osobno. Radnici i/ili njihovi predstavnici moraju imati pristup anonimnim skupnim podacima iz evidencije.”;

17. članak 21. zamjenjuje se sljedećim:

„*Članak 21.*

Države članice vode evidenciju svih slučajeva medicinski dijagnosticiranih profesionalnih bolesti povezanih s azbestom. Okvirni popis bolesti koje izlaganje azbestu može uzrokovati utvrđen je u Prilogu I.”;

18. umeće se sljedeći članak:

„Članak 22.a

1. Do 31. prosinca 2028. Komisija procjenjuje izvedivost daljnjeg snižavanja graničnih vrijednosti na temelju nacionalnih izvješća koja države članice podnose na temelju članka 22., dostupnosti znanstvenih dokaza, tehničkog napretka i odnosa između novih analitičkih metoda i brojčane granične vrijednosti.
2. Komisija pruža odgovarajuću tehničku potporu poslodavcima koji ispunjavaju zahtjeve iz ove Direktive i informacije o relevantnim fondovima Unije kako bi pomogla državama članicama da na najbolji način iskoriste ta sredstva i olakšaju im pristup, posebno za mala i srednja poduzeća, uključujući mikropoduzeća.”;

19. u Prilogu I. točka 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Postojeće znanje ukazuje na to da izlaganje slobodnim vlaknima azbesta može uzrokovati najmanje sljedeće bolesti:

- azbestozu,
- mezoteliom,
- rak pluća,

- rak probavnih organa,
- rak grkljana,
- rak jajnika,
- nezloćudne bolesti pleure.”;

20. tekst naveden u Prilogu ovoj Direktivi umeće se kao Prilog I.a.

Članak 2.

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom do ... [dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive o izmjeni]. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih mjera.
2. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s člankom 1. točkom 6. podtočkama (c) i (d) (u vezi s člankom 7. stavkom 7., drugim podstavkom Direktive 2009/148/EZ) i člankom 1. točkom 7. (u vezi s člankom 8. stavcima 2. i 3. Direktive 2009/148/EZ) do ... [šest godina nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive o izmjeni]. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih mjera.

Prije nego što stupe stave na snagu zakone i druge propise u skladu s prvim podstavkom, države članice kad god je to moguće obavljaju brojenje vlakana s pomoću fazno kontrastne mikroskopije u skladu s metodom koju je 1997. preporučila Svjetska zdravstvena organizacija, ili bilo koje druge metode koja daje jednakovrijedne ili točnije rezultate.

3. Kad države članice donose odredbe iz stavaka 1. i 2., one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Načine tog upućivanja određuju države članice.
4. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 3.

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 4.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u ...

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica

PRILOG

„PRILOG I.a

Minimalni zahtjevi u pogledu osposobljavanja

Radnici koji su izloženi prašini od azbesta ili materijala koji sadržavaju azbest ili koji će joj vjerojatno biti izloženi prolaze obvezno osposobljavanje koje obuhvaća barem sljedeće minimalne zahtjeve:

1. Osposobljavanje se provodi na početku radnog odnosa i kada god se javi potreba za dodatnim osposobljavanjem.
2. Trajanje osposobljavanja u skladu je sa zadacima dotičnih radnika.
3. Osposobljavanje vodi instruktor čije su kvalifikacije priznate u skladu s nacionalnim pravom i praksom.
4. Svaki radnik koji je pohađao osposobljavanje na zadovoljavajući način dobiva potvrdu o osposobljavanju u kojoj se navodi sljedeće:
 - (a) datum osposobljavanja;
 - (b) trajanje osposobljavanja;
 - (c) sadržaj osposobljavanja;

- (d) jezik osposobljavanja;
 - (e) ime, kvalifikaciju i podatci za kontakt instruktora ili ustanove koja je provela osposobljavanje, ili oboje.
5. Radnici koji su izloženi ili bi mogli biti izloženi prašini od azbesta ili materijala koji sadrže azbest primaju teoretsko i praktično osposobljavanje barem o sljedećem:
- (a) primjenjivom pravu države članice u kojoj se radovi obavljaju;
 - (b) osobinama azbesta i njegovim učincima na zdravlje, uključujući sinergistički učinak pušenja;
 - (c) vrstama proizvoda ili materijala koji bi mogli sadržavati azbest;
 - (d) postupcima pri kojima može doći do izlaganja azbestu te važnosti preventivnih mjera kontrole za smanjivanje takvog izlaganja na najmanju moguću mjeru;
 - (e) sigurnom načinu rada, mjerama kontrole i osobnoj zaštitnoj opremi;
 - (f) odgovarajućoj ulozi, izboru, odabiru, ograničenjima i pravilnoj uporabi zaštitne opreme, s posebnim naglaskom na opremi za zaštitu dišnih organa;
 - (g) postupcima u slučaju nužde;

- (h) postupcima dekontaminacije;
- (i) odlaganju otpada;
- (j) zahtjevima za zdravstvene preglede.

Osposobljavanje se u najvećoj mogućoj mjeri prilagođava karakteristikama struke radnikâ te konkretnim zadacima i metodama rada te struke.

6. Od radnika koji obavljaju radove rušenja ili odstranjivanja azbesta zahtijeva se da, uz osposobljavanje predviđeno u skladu sa točkom 5., pohađaju osposobljavanje o upotrebi tehnološke opreme i strojeva za sprečavanje ispuštanja i širenja azbestnih vlakana tijekom radnih procesa, u skladu s ovom Direktivom.”.
